

Centraal Planbureau

CPB Notitie | 8 juni 2011

Evaluatie Wijk scholen Rotterdam

*Op verzoek van het Ministerie
van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

CPB Notitie

Aan: Ministerie van OCW

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T (070) 3383 380
I www.cpb.nl

Contactpersoon
Roel van Elk

Datum: 8 juni 2011

Betreft: Evaluatie Wijkscholen Rotterdam

Samenvatting Evaluatie Wijkscholen Rotterdam

Dit rapport evalueert de resultaten van de wijkscholen in Rotterdam. De wijkscholen bieden een intensief programma voor jongeren met problemen op meerdere leefgebieden, met als doel hen te begeleiden naar het reguliere onderwijs of naar werk. Voor de evaluatie zijn de resultaten van deelnemers aan de wijkscholen vergeleken met de resultaten van een controlegroep. De controlegroep is gevormd uit jongeren die niet konden deelnemen aan het programma van de wijkscholen omdat de wijkscholen geen plek meer hadden (de maximale capaciteit was bereikt). Als er wel plek was geweest waren deze jongeren verwezen naar de wijkschool. Deze jongeren krijgen een alternatief traject aangeboden na bemiddeling van het Jongerenloket. Op objectief gemeten kenmerken blijken er geen verschillen te zijn tussen de jongeren in de experimentgroep en de jongeren in de controlegroep, hetgeen ook verwacht mocht worden op grond van de gekozen onderzoekopzet. In het onderzoek zijn de resultaten voor alle jongeren bijgehouden. De laatst beschikbare gegevens zijn van 1 april 2011. Op deze peildatum zijn nog niet alle jongeren uitgestroomd uit hun trajecten. De belangrijkste resultaten van het onderzoek uitgaande van de laatst beschikbare gegevens zijn:

1. Deelname aan de wijkschool leidt tot een significant grotere kans op het volgen van onderwijs of het hebben van werk. Het volgen van een wijkschooltraject verhoogt de kans op onderwijs of werk met 24 procentpunt ten opzichte van deelname aan een regulier traject.
2. De bovenstaande bevinding is gebaseerd op de gegevens van 1 april 2011. Op dat moment waren nog niet alle jongeren uitgestroomd uit hun traject. Vooral in de wijkschool zat nog een behoorlijk deel van de jongeren in het traject. Daardoor is het nog niet mogelijk om een totaalbeeld vast te stellen. Aanvullende analyses laten zien dat een langer verblijf in het traject de kans vergroot op deelname aan onderwijs of het hebben van werk. Dit suggereert dat het positieve effect van de wijkschool niet wordt overschat doordat een deel van de jongeren nog niet is uitgestroomd.
3. Jongeren die verwezen worden naar de wijkschool blijken vaker niet te starten met het traject dan jongeren die verwezen worden naar een regulier traject. Dit lijkt samen te hangen met het feit dat deelnemers aan een regulier traject een uitkering ontvangen en deelnemers aan de wijkschool

studiefinanciering ontvangen, hetgeen minder aantrekkelijk wordt gevonden. In de huidige opzet is het daardoor moeilijker om jongeren te laten deelnemen aan de wijkschool dan aan een regulier traject. In de analyses zijn geen aanwijzingen gevonden dat het verschil in starten bij het toegewezen traject leidt tot een vertekening van het positieve effect van deelname aan de wijkschool.

4. Bovenstaande resultaten impliceren dat een verwijzing naar de wijkschool twee effecten heeft. Een verwijzing naar de wijkschool zorgt er bij de huidige regelgeving voor dat een groter deel van de jongeren niet start. De wijkschool bereikt daardoor een kleiner deel van de doelgroep. Wanneer jongeren deelnemen aan de wijkschool hebben zij een grotere kans op terugkeer in het onderwijs of werk.
5. Een globale kostenvergelijking laat zien dat de totale kosten van de wijkschool in dezelfde orde van grootte liggen als de totale kosten van het meest gevolgde alternatieve traject. Een eenduidige vergelijking van de kosten van de wijkschool met de kosten van een alternatief traject is niet goed mogelijk. Deze kosten hangen namelijk af van vele factoren, zoals het type traject, de duur van een traject, het recht op een uitkering of studiefinanciering bij deelname aan een traject en persoonlijke kenmerken van deelnemers die de hoogte van de uitkering of studiefinanciering bepalen. Uitgaande van een aantal aannamen lijken de totale kosten van een wijkschooltraject ongeveer 10 procent hoger te liggen dan de totale kosten van het meest voorkomende alternatieve traject. Deze uitkomst wordt deels veroorzaakt door de uitgaven aan uitkeringen bij een reïntegratietraject, die hoger liggen dan de uitgaven aan studiefinanciering bij de wijkschool.

1 Inleiding

In 2009 is in Rotterdam een tweejarige pilot gestart met twee wijkscholen gericht op het tegengaan van voortijdig schoolverlaten van zogenoemde 'overbelaste' jongeren met complexe problemen op meerdere leefgebieden. De bewindslieden van OCW, Jeugd en Gezin, WWI, SZW en Justitie hebben gezamenlijk 5,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de financiering van 200 plaatsen per jaar. Aan de pilot is een evaluatieonderzoek gekoppeld dat wordt uitgevoerd binnen het Top Institute for Evidence Based Education Research (TIER), waarin het CPB participeert. Deze notitie evalueert de effectiviteit van de wijkschool op basis van de stand van zaken op 1 april 2011. De resultaten dienen als input voor de besluitvorming omtrent structurele continuering van de financiering van de wijkschool.

Ten behoeve van de evaluatie hebben jongeren met een wijkschoolprofiel afhankelijk van hun moment van intake bij de gemeente een aanbod voor de wijkschool of een aanbod voor een regulier (reïntegratie)traject gehad. Deze opzet zorgt ervoor dat een deel van de jongeren heeft deelgenomen aan de wijkschool, terwijl een vergelijkbare groep van jongeren heeft deelgenomen aan een regulier traject. De positie van alle jongeren is vervolgens tweemaandelijks in beeld gebracht. Dit maakt het mogelijk verschillende uitkomstmaten van deelnemers aan de wijkschool, zoals hun onderwijs- of arbeidsmarktpositie, na verloop van tijd te vergelijken met die van deelnemers aan een regulier traject.

Momenteel zijn nog niet alle jongeren in de onderzoeksgroep uitgestroomd uit het traject. De jongeren worden nog steeds gevolgd om ook langere termijn effecten goed in beeld te brengen. De gepresenteerde analyses in dit rapport zijn gebaseerd op de beschikbare gegevens op peildatum 1 april 2011.

De notitie is als volgt gestructureerd. In hoofdstuk 2 wordt beknopt de inhoud van de interventie besproken. Hoofdstuk 3 presenteert de opzet van het evaluatieonderzoek en hoofdstuk 4 beschrijft de beschikbare data. Vervolgens worden de hoofdanalyses gepresenteerd. Hoofdstuk 5 richt zich op de effecten op startgedrag en hoofdstuk 6 presenteert de analyse van de effecten van deelname aan de wijkschool op uitstroom. In hoofdstuk 7 volgen enkele gevoeligheidsanalyses. Hoofdstuk 8 vergelijkt de kosten van het wijkschoolprogramma met die van het meest gevolgde reguliere traject. Hoofdstuk 9 vat de belangrijkste conclusies uit het onderzoek samen.

2 De Wijkschool

De wijkschool richt zich op jongeren van 16 tot 23 jaar zonder startkwalificatie, baan of opleiding, met complexe problemen op meerdere leefgebieden. De wijkschool biedt een intensief programma met een gecombineerde aanpak van zorg, onderwijs en werk met als doel deze 'overbelaste jongeren' naar het reguliere onderwijs of de arbeidsmarkt te begeleiden.

Het programma kenmerkt zich door een kleinschalige en persoonlijke aanpak. Jongeren krijgen een individuele coach en er wordt gewerkt met integrale teams van coaches, zorgprofessionals en werkmeesters. Naast algemene begeleiding worden jongeren dus ook door professionals ondersteund bij het oplossen van hun persoonlijke problemen.

De wijkschool werkt vanuit maatwerk in zowel het programma-aanbod als de trajectduur. Elke deelnemer van de wijkschool wordt ingeschreven op een ROC en ontvangt studiefinanciering tijdens het traject. Er is onderwijsinhoudelijke ondersteuning en jongeren kunnen deelcertificaten halen op verschillende vakgebieden. Daarnaast vormen werkklussen en stageopdrachten van lokale bedrijven een belangrijk onderdeel van het traject. Dit verloopt onder intensieve begeleiding van de werkmeesters en coaches. Er wordt in groepsverband gewerkt aan werknemersvaardigheden die de jongeren helpen bij de

uitvoering van de projecten of stagewerkzaamheden. Alle activiteiten en ontwikkelingen van de jongeren worden vastgelegd en beoordeeld in een persoonlijk, competentiegericht en actiegericht portfolio.

De kosten van het programma bedragen ongeveer 14.000 euro per plek per jaar.

3 Onderzoeksopzet

Om deel te kunnen nemen aan het wijkschoolprogramma moet een jongere naar de wijkschool verwezen worden door het Jongerenloket in Rotterdam.¹ Hiertoe dient een jongere te passen binnen het 'wijkschoolprofiel'. Dit houdt in dat een jongere

- tussen 16 en 23 jaar oud is,
- geen startkwalificatie heeft,
- geen structurele baan van 12 uur of meer heeft,
- uitgevallen is uit voortgezet onderwijs of het mbo,
- een IQ van minimaal 70 heeft en
- op minimaal twee leefgebieden problemen heeft.²

Design

In het onderzoek maken we gebruik van deze verwijzingsprocedure door het Jongerenloket en van (tijdelijke) capaciteitsrestricties op de wijkschool. In de maanden september 2009 t/m februari 2010 heeft het Jongerenloket de jongeren die voldeden aan het profiel in principe altijd aan de wijkschool toegewezen. Vanaf 1 maart 2010 had de wijkschool haar maximale capaciteit van 200 deelnemers bereikt. Hierdoor konden nieuwe jongeren die aan het profiel voldeden niet langer naar de wijkschool verwezen worden. Deze groep van vergelijkbare jongeren is in de periode van 1 maart t/m 15 april 2010 verwezen naar de reguliere trajecten en fungeert als controlegroep. Vanaf 15 april tot 1 juli 2010 zijn de jongeren die aan het profiel voldeden vervolgens weer verwezen naar de wijkschool. Van 1 juli tot 17 augustus 2010 was er ten slotte opnieuw een periode waarin de wijkschool haar capaciteitslimiet had bereikt en de controlegroep verder gevuld werd.

Jongeren in de controlegroep zouden naar de wijkschool zijn gegaan als er geen capaciteitsrestrictie was geweest. Deze jongeren voldoen ook aan het wijkschoolprofiel, maar kunnen doordat zij zich 'toevallig' aanmeldden in een periode waarin de wijkschool vol zat, niet deelnemen aan de wijkschool. Conditioneel op de periode van verwijzing zijn de jongeren dus aselekt toegewezen aan enerzijds de experimentgroep (wijkschool) en anderzijds de controlegroep.

Dit onderzoeksdesign biedt de mogelijkheid om het effect van toewijzing aan de wijkschool op diverse uitkomstmaten te bepalen door de volgende regressievergelijking te schatten:

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i + \beta_2 W_i + S(T_i) + \epsilon_i, \quad (3.1)$$

waarbij Y_i een uitkomstvariabele is van jongere i , X_i een vector van observeerbare achtergrondkenmerken van de jongere, W_i een dummy variabele die aangeeft of de jongere is verwezen naar de wijkschool of één van de andere trajecten in de controlegroep, $S(T_i)$ een polynoom van het moment van aanmelding en ϵ_i een

¹ Jongeren kunnen in eerste instantie ook via een ander kanaal bij de wijkschool worden aangemeld, bijvoorbeeld via een ROC, via outreachende werving door de wijkschool of door zelfmelding. Ook in dat geval moeten zij vervolgens formeel door het Jongerenloket naar de wijkschool verwezen worden.

² Het gaat hier om leefgebieden als arbeid, financiën, gezondheid, huisvesting, justitie, sociale omgeving en vrije tijd.

storingsterm. De coëfficiënt waar wij in geïnteresseerd zijn is β_2 , het effect van de verwijzing aan de wijkschool op de betreffende uitkomstmaat. Interessante uitkomstvariabelen zijn bijvoorbeeld doorstroom of uitval uit het traject en onderwijs- en arbeidsmarktpositie van de jongeren na verloop van tijd.

Aangezien de jongeren conditioneel op de datum van aanmelding aselekt zijn toegewezen aan de experimentgroep en de controlegroep, is de dummy variabele voor toewijzing aan de experimentgroep onafhankelijk van niet geobserveerde factoren in de storingsterm. Hierdoor geeft het schatten van vergelijking (3.1) met ordinary least-squares (OLS) een zuivere en consistente schatter voor β_2 .

Dataverzameling

In samenspraak met de wijkschool en het Jongerenloket hebben we aanmeldformulieren opgesteld voor zowel de wijkschool als de controlegroep. Deze aanmeldformulieren bevatten diverse vragen naar individuele achtergrondkenmerken van de jongeren (zoals geslacht, geboortedatum, geboorteland en onderwijsverleden) en zijn ingevuld door het Jongerenloket op het moment van intake. Daarnaast hebben wij een 'ernstindicator' ontwikkeld die is toegevoegd aan de aanmeldformulieren. Deze indicator dient als maat voor de ernst van de problematiek van de jongeren op verschillende leefgebieden als arbeid, financiën, gezondheid, huisvesting, justitie, sociale omgeving en vrije tijd. Tijdens de intake kon de verwijzer van het Jongerenloket steeds met een score van 1 (niet) tot 5 (zeer sterk) de mate van de problematiek op het betreffende leefgebied aangeven. De ingevulde aanmeldformulieren gebruiken wij als bron voor het verzamelen van de relevante achtergrondkenmerken van de jongeren.

Een tweede bron van informatie vormen de zogenoemde 'statusoverzichten'. Deze zijn in overleg met de wijkschool en het Jongerenloket ontwikkeld om uitstroomgegevens van de deelnemers bij te houden en om de jongeren te kunnen blijven volgen wat betreft onderwijs- en arbeidsmarktpositie. In augustus 2010 was de onderzoeksgroep compleet. Het Jongerenloket en de wijkschool hebben vanaf oktober 2010 om de twee maanden een statusoverzicht ingevuld, waarin de situatie van de jongeren in de onderzoeksgroep op de betreffende peildata gepresenteerd wordt. Zo wordt voor iedere jongere aangegeven of hij/zij reeds is uitgestroomd uit het traject. In geval van uitstroom wordt een onderscheid gemaakt tussen uitval of doorstroom naar onderwijs of werk. Ook wordt op de betreffende peildatum aangegeven of de jongeren in het onderwijs zitten en/of werk hebben. Er zijn procesafspraken gemaakt met zowel het Jongerenloket als de wijkschool over een tweemaandelijks levering van deze statusoverzichten, waarin relevante uitstroominformatie van de jongeren op de verschillende peildata (1 december 2010, 1 februari 2011, 1 april 2011, etc.) bijgehouden wordt. Hierbij is afgesproken dat het Jongerenloket de gegevens over onderwijs- en arbeidsmarktpositie voor zowel de wijkschoolgroep als de controlegroep levert. Op deze manier worden deze posities voor beide groepen uit dezelfde administratieve bestanden gehaald.³ Met behulp van de statusoverzichten kunnen we ook op langere termijn de onderwijsdeelname en arbeidsmarktdeelname van de jongeren volgen. Voorlopig is afgesproken dat de levering van de statusoverzichten doorgaat tot en met oktober 2011. Uitkomstmaten die gebruikt kunnen worden bij het bepalen van de effectiviteit van de wijkschool zijn dus 'doorstroom uit traject naar onderwijs of werk', 'onderwijsdeelname', of 'arbeidsmarktdeelname'.

In de huidige rapportage zal gebruik worden gemaakt van de gegevens op peildatum 1 april 2011.

³ Het Jongerenloket maakt hierbij gebruik van gegevens uit 'Mens Centraal' en 'Key2Onderwijs', wat haar gegevens ontleent aan DUO.

4 Data

De totale onderzoeksgroep bevat deelnemers aan wijkschool en controlegroep die door het Jongerenloket zijn verwezen in de periode september 2009 tot en met augustus 2010. Er is bewust voor gekozen eerder bij de wijkschool ingestroomde jongeren tijdens de beginfase van de wijkschool niet mee te nemen in het onderzoek. Alle deelnemers zijn dus begonnen op een moment dat de wijkschool al enige tijd gestart was. Hierdoor lopen we minder risico dat analyseresultaten vertekend worden door mogelijke aanloopproblemen bij de wijkschool. In totaal zijn er 330 deelnemers verwezen naar de experimentgroep (wijkschool) en 188 naar de controlegroep in de relevante tijdsperiode.

Het blijkt dat 5 jongeren zowel naar de wijkschool als naar de controlegroep zijn verwezen. Deze jongeren hebben zich tussen september 2009 en augustus 2010 twee keer aangemeld bij het Jongerenloket. Door de onderzoeksopzet, waarbij jongeren afhankelijk van het moment van aanmelding naar één van beide groepen verwezen worden, is het mogelijk dat zij een keer naar de wijkschool en een keer naar de controlegroep verwezen zijn. In de huidige analyses zullen we deze jongeren buiten beschouwing laten.⁴ Op deze manier komen we tot een totale onderzoeksgroep van 325 jongeren in de experimentgroep en 183 in de controlegroep.

Ter controle op de verwijzingsprocedure zijn alle intakedata van de jongeren in de onderzoeksgroep in beeld gebracht. Hieruit kwam naar voren dat 204 van de 325 jongeren met een verwijzing naar de wijkschool een volwaardige intake hebben gehad. De overige 121 jongeren hebben geen intake gehad bij het Jongerenloket. Navraag bij zowel het Jongerenloket als de wijkschool leert dat deze jongeren in eerste instantie via andere kanalen (zoals bijvoorbeeld via een ROC) zijn aangemeld bij de wijkschool. Vervolgens heeft het Jongerenloket bij deze groep een screening uitgevoerd op de profieleisen, voordat deze jongeren formeel naar de wijkschool zijn verwezen. Het blijkt vooral te gaan om jonge (veelal 16-en 17-jarige) deelnemers die in de beginperiode van de wijkschool zijn aangemeld. Deze jongeren zullen we vanaf nu definiëren als 'zelfmelders', omdat zij in eerste instantie niet door het Jongerenloket verwezen zijn naar de wijkschool. Aangezien deze groep via andere bestaande kanalen op de wijkschool terecht is gekomen, zal zij mogelijk afwijken van de groep die via onze onderzoeksopzet verwezen is. Hier zullen we rekening mee houden in de analyses. De 183 jongeren in de controlegroep hebben allen een intake gehad op het Jongerenloket.

4.1 Overzicht status

Tabel 4.1 geeft een overzicht van de aantallen deelnemers, starters en uitstromers in de wijkschool en controlegroep op peildatum 1 april 2011. Het totaal aantal deelnemers betreft de jongeren die verwezen zijn naar de wijkschool of één van de trajecten in de controlegroep. Na verwijzing door het Jongerenloket vindt er altijd eerst een startgesprek/ kennismakingsgesprek plaats bij de wijkschool of het betreffende traject. Op basis hiervan wordt besloten of een jongere daadwerkelijk wordt aangemeld bij het traject en als 'starter' wordt aangemerkt. Wij definiëren 'niet-starters' als jongeren die na het startgesprek niet worden aangemeld bij het traject. Het kan hier dus gaan om jongeren die niet zijn komen opdagen bij het startgesprek, jongeren die niet bereikbaar zijn, jongeren die tijdens het startgesprek niet aan de criteria blijken te voldoen (contra-indicaties) of jongeren die tijdens het gesprek aangeven niet te willen starten. Wanneer een jongere na het startgesprek wordt aangemeld voor het traject, geldt hij volgens deze definitie altijd als een starter.

⁴ De schattingsresultaten van de hoofdanalyses veranderen niet sterk wanneer we deze jongeren wel meenemen. In de uiteindelijke analyses, wanneer alle jongeren uitgestroomd zijn, willen we met deze dubbele aanmeldingen omgaan door middel van een instrumentele variabele analyse waarbij deelname aan de wijkschool geïnstrumenteerd wordt met de eerste verwijzing.

We onderscheiden twee vormen van uitstroom uit een traject: doorstroom of uitval. We spreken van doorstroom wanneer een jongere direct uitstroomt naar onderwijs, werk of een combinatie van beide en we spreken van uitval wanneer dit niet het geval is. Ook wordt inzicht verschaft in de aantallen uitgestroomde deelnemers die op peildatum 1 april in het onderwijs zaten of werk hadden.

De eerste drie kolommen betreft de experimentgroep. Kolom 1 geeft het beeld voor de totale groep van 325 deelnemers. Een vergelijking van deze groep met de controlegroep geeft mogelijk een vertekend beeld vanwege twee verschillen tussen beide groepen. Allereerst richt de wijksschool zich op jongeren tussen 16 en 23 jaar, terwijl de reïntegratietrajecten in de controlegroep enkel bedoeld zijn voor jongeren vanaf 18 jaar (onder de 18 vallen jongeren immers nog onder de leerplicht). Het gevolg hiervan is dat er op de wijksschool ook deelnemers van 16 en 17 zitten, terwijl er in de controlegroep geen deelnemers in deze leeftijdsklasse zitten. De experimentgroep zonder de 16-en 17-jarigen zal dan ook beter vergelijkbaar zijn met de controlegroep. Er zitten 70 jongeren van onder de 18 in de experimentgroep. De tweede kolom laat het overzicht zien voor de 255 overgebleven jongeren in de experimentgroep van boven de 18. Een tweede verschil tussen wijksschool en controlegroep is dat een deel van de jongeren op de wijksschool geen volwaardige intake op het Jongerenloket heeft gehad. Deze jongeren zijn in eerste instantie via andere kanalen bij de wijksschool gekomen, waardoor zij mogelijk wat betreft observeerbare en niet geobserveerde kenmerken afwijken van de overige deelnemers in de onderzoeksgroep. In de derde kolom richten we ons op de groep van jongeren die een intake op het Jongerenloket heeft gehad. Deze kolom presenteert het beeld voor de groep deelnemers van boven de 18 die via een intake op het Jongerenloket is verwezen naar de wijksschool. De vierde kolom presenteert het overzicht voor de controlegroep.

We constateren dat de drie 'subgroepen' die we onderscheiden binnen de experimentgroep een redelijk vergelijkbaar beeld laten zien wat betreft starten, doorstroom en onderwijs-of arbeidsmarktpositie. We zullen de vergelijking tussen de experimentgroep en controlegroep bespreken aan de hand van de groep zonder de 16-en 17-jarigen en de zelfmelders in de experimentgroep (groep 3). Deze groep is het beste vergelijkbaar met de controlegroep.

Starten

In de onderzoeksgroep is het percentage niet-starters op de wijksschool 54%, terwijl het percentage niet-starters in de controlegroep 33% bedraagt. Dit suggereert dat de kans op niet-starten groter is bij een verwijzing naar de wijksschool dan bij een verwijzing naar de controlegroep. In hoofdstuk 5 zullen resultaten worden gepresenteerd van regressieanalyses van het effect van een verwijzing naar de wijksschool op de kans op starten.

Uitstroom

In de wijksschool zien we dat op peildatum 1 april 2011 49% van de gestarte deelnemers inmiddels is uitgestroomd uit het traject (45/92). In de totale wijksschoolgroep ligt dit percentage iets hoger (60%). Dit verschil valt te verklaren door de 'zelfmelders' die vooral in de beginperiode van de wijksschool zijn aangemeld. Deze groep zat dus al eerder in het traject, waardoor een groter deel inmiddels uitgestroomd is. Het percentage uitgestroomde deelnemers in de controlegroep ligt aanmerkelijk hoger op 85% (104/122). Dit verschil suggereert dat deelnemers aan de wijksschool gemiddeld genomen langer in het traject zitten dan deelnemers in de controlegroep.

Het percentage doorstroom onder de uitgestroomde deelnemers is bij de wijksschool 56% en het percentage uitval bedraagt 44%. Het percentage doorstroom onder de uitgestroomde deelnemers bij de controlegroep is 52% en het percentage uitval bedraagt 48%. Bij de wijksschool vindt dus iets meer directe doorstroom naar onderwijs of werk plaats bij het verlaten van het traject.

Van de uitgestroomde deelnemers bij de wijksschool op peildatum 1 april 2011 zit 62% in onderwijs en/of werk. In de totale wijksschoolgroep ligt dit percentage iets lager (52%). Bij de controlegroep is dit 43%.

Tabel 4.1 Overzicht deelnemers, starters, uitstroom

	Experimentgroep			Controlegroep
	Groep 1: Totaal	Groep 2: Zonder 16-en 17- jarigen	Groep 3: Zonder 16-en 17- jarigen Zonder 'zelfmelders'	
Totaal deelnemers	325	255	200	183
w.v. niet gestart	154 (47%)	132 (52%)	108 (54%)	61 (33%)
w.v. gestart	171 (53%)	123 (48%)	92 (46%)	122 (67%)
Totaal uitgestroomde deelnemers				
Totaal uitgestroomde deelnemers	102	68	45	104
w.v. doorstroom	60 (59%)	36 (53%)	25 (56%)	54 (52%)
w.v. uitval	42 (41%)	32 (47%)	20 (44%)	50 (48%)
Positie op 1 april 2011				
in onderwijs en/of werk	53 (52%)	35 (51%)	28 (62%)	45 (43%)
w.v. alleen onderwijs	46	29	23	29
w.v. alleen werk	2	1	1	11
w.v. onderwijs en werk	5	5	4	5
niet in onderwijs of werk	49 (48%)	33 (49%)	17 (38%)	59 (57%)

Uitgestroomde deelnemers uit de wijkschool zaten dus meer in onderwijs of werk vergeleken met uitgestroomde jongeren in de controlegroep.⁵ In de wijkschool zit een relatief groter deel van de uitstromers in het onderwijs vergeleken met de controlegroep, waar ook een redelijk deel van de uitstromers werk heeft.⁶ Een groot deel van (met name de wijkschool-)deelnemers zit nog in het traject en moet op peildatum 1 april 2011 nog uitstromen. In hoofdstuk 6 worden analyses gepresenteerd van de effecten van deelname aan de wijkschool op uitstroom.

4.2 Vergelijking onderzoeksgroepen op achtergrondkenmerken

Zoals reeds opgemerkt richt de wijkschool zich op jongeren tussen 16 en 23 jaar, terwijl de reïntegratietrajecten in de controlegroep enkel bedoeld zijn voor jongeren vanaf 18 jaar. Aangezien de 16- en 17-jarigen (sterk) kunnen afwijken wat betreft observeerbare en niet observeerbare kenmerken als onderwijsverleden, aard van problematiek, regime en rechten (leerplicht en uitkering) laten we deze groep jongeren in de analyses buiten beschouwing voor een betere vergelijkbaarheid van de wijkschool- en controlegroep. Door deze keuze op methodologische gronden, zullen de mogelijkheden die de wijkschool biedt voor deze jonge deelnemers niet in beeld worden gebracht. Ook kiezen we er voor om de zelfmelders in de hoofdanalyses buiten beschouwing te laten. Aangezien zelfmelders niet volgens ons onderzoeksdesign verwezen zijn, wijken deze mogelijk af van de overige deelnemers. In de hoofdtekst zullen we dan ook analyses presenteren waarbij we alle 200 jongeren van boven de 18 die volgens de onderzoeksopzet verwezen zijn, opnemen in de experimentgroep (groep 3 in tabel 4.1). Dit levert de meest betrouwbare onderzoeksgroep, waarbij de experiment- en controlegroep het beste vergelijkbaar zijn. De resultaten van analyses op deze groep achten wij het meest geloofwaardig. In de appendix zullen we vergelijkbare analyseresultaten presenteren voor de gehele onderzoeksgroep van jongeren boven de 18 (inclusief zelfmelders).

Tabel 4.2 presenteert de beschrijvende statistiek van de onderzoeksgroep. De eerste kolom presenteert het gemiddelde van de leerlingen in de wijkschool; de tweede kolom presenteert het gemiddelde van de leerlingen in de controlegroep. De laatste kolom presenteert de *p*-waarde van het verschil. Een *p*-waarde kleiner dan 0.05 betekent dat de wijkschoolgroep en controlegroep statistisch significant op de betreffende variabele verschillen op 5%-significantieniveau. Het geslacht heeft waarde 1 als de jongere een man is, en waarde 0 als het een vrouw is. Wat betreft de ernstindicator worden de scores op de gebieden arbeid en financiën op het moment van intake bij het Jongerenloket gepresenteerd. Op elk van de overige leefgebieden (gezondheid, huisvesting, justitie, sociale omgeving en vrije tijd) ontbreken de gegevens voor ongeveer 50% van de observaties. Door deze slechte dekking achten we het niet wenselijk deze variabelen op te nemen in onze analyses. Bij de scores op de ernstindicator op arbeid en financiën wordt in elke cel tussen haakjes de standaarddeviatie en het aantal waarnemingen met scores tussen de 1 en 5 weergegeven.

⁵ Merk op dat er verschillen kunnen ontstaan tussen de doorstroom direct na het verlaten van het traject en het hebben van een onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie op peildatum 1 april 2011. Dit komt doordat doorgestroomde deelnemers na verloop van tijd hun onderwijs- of arbeidsmarktpositie kunnen verliezen, of doordat uitgevallen deelnemers later alsnog in onderwijs of werk terecht kunnen komen. In paragraaf 6.2 wordt nader op deze verschillen ingegaan.

⁶ Dit verschil wordt mogelijk verklaard door de sterke focus van de wijkscholen jongeren terug te brengen in het onderwijs, wat het primaire uitstroomdoel van de wijkschool is. Daarnaast speelt mogelijk nog een rol dat jongeren in de controlegroep recht hebben op een uitkering, die zij zullen moeten opgeven als zij onderwijs gaan volgen. Dit maakt het voor jongeren in de controlegroep mogelijk minder aantrekkelijk om uit te stromen naar onderwijs.

Tabel 4.2 Beschrijvende statistiek (groep zonder 16-en 17-jarigen en zonder 'zelfmelders', N=383)

	Experimentgroep	Controlegroep	P-waarde
Geslacht	0.61	0.60	0.86
Leeftijd	20.55	20.66	0.51
Geboorteland			0.53
Marokko	0.05	0.04	
Nederland	0.77	0.72	
Nederlandse Antillen	0.09	0.10	
Suriname	0.05	0.05	
Overig	0.05	0.09	
Laatst gevolgde onderwijs			0.47
basisonderwijs	0.01	0.01	
praktijkonderwijs	0.02	0.00	
speciaal onderwijs	0.05	0.04	
vmbo	0.05	0.06	
mbo1	0.27	0.20	
mbo2	0.42	0.44	
mbo3	0.08	0.11	
mbo4	0.08	0.09	
havo	0.01	0.01	
onbekend	0.03	0.05	
Hoogste behaalde diploma			0.37
basisonderwijs	0.75	0.64	
vmbo	0.12	0.19	
mbo1	0.06	0.07	
mbo2	0.04	0.05	
mbo3	0.00	0.00	
mbo4	0.01	0.01	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.03	0.05	
Ernstindicator			
Arbeid	2.99 (SD=1.25) (N=156)	3.91 (SD=1.08) (N=181)	0.00
Financiën	3.15 (SD=1.42) (N=159)	3.65 (SD=1.26) (N=173)	0.00
Totaal aantal observaties	200	183	

Aangezien de jongeren enkel op basis van aanmeldperiode toegedeeld zijn aan de experiment- of controlegroep mogen weinig tot geen systematische verschillen verwacht worden in de controlevariabelen tussen beide groepen. Tabel 4.2 laat zien dat de deelnemers uit de experimentgroep en controlegroep inderdaad goed vergelijkbaar zijn wat betreft geslacht, leeftijd en geboorteland.

Ook wat betreft laatst gevolgde onderwijs en hoogst behaalde diploma op moment van intake zijn er geen significante verschillen tussen de wijkschoolgroep en de controlegroep. Wat betreft ernst van de problematiek zien we wel significante verschillen. Jongeren in de controlegroep scoren hoger op de ernstindicator op de leefgebieden arbeid en financiën. Wat betreft spreiding op de ernstindicator zijn er geen grote verschillen tussen beide groepen. Een dergelijk significant verschil is niet in de lijn der verwachting bij aselechte toewijzing. Een mogelijke verklaring zou kunnen liggen bij de subjectiviteit van de observatie: de gegevens zijn door verwijzers op het jongerenloket ingevuld en daarmee minder objectief dan administratieve gegevens. Navraag bij het Jongerenloket wijst echter niet op een duidelijke oorzaak van dit verschil. Zo is er bijvoorbeeld geen aanwijzing dat de indicatoren voor de experimentgroep door andere verwijzers zijn ingevuld dan de indicatoren voor de controlegroep.⁷ Wel kan worden opgemerkt dat er (met name bij de experimentgroep) een behoorlijk aantal ontbrekende observaties is. We concluderen dat er op objectieve achtergrondkenmerken geen significante verschillen zijn tussen de experiment- en controlegroep en dat er op subjectieve kenmerken wel verschillen waarneembaar zijn.

In Appendix A (tabel A.1) wordt de vergelijking op observeerbare kenmerken gepresenteerd voor de groep met 'zelfmelders'. Zoals verwacht zien we dat de beide groepen dan iets minder sterk vergelijkbaar zijn op kenmerken als geslacht, leeftijd, geboorteland en laatst gevolgde onderwijs.

5 Het effect van een verwijzing naar de wijkschool op de deelname

Dit hoofdstuk richt zich op de vraag of een verwijzing naar de wijkschool gevolgen heeft voor de kans dat een jongere ook daadwerkelijk gaat deelnemen aan een traject. Tabel 5.1 presenteert de resultaten van verschillende regressieanalyses, waarin het effect van een verwijzing naar de wijkschool op de kans op starten geschat wordt. Het eerste model regresseert een dummy variabele voor starten op een constante, een dummy voor toewijzing aan de wijkschool en de maand van aanmelding. In het tweede model worden ook persoonlijke en sociaal-economische achtergrondkenmerken (geslacht, leeftijd, leeftijd kwadraat, geboorteland) toegevoegd. In het derde model worden laatst gevolgde onderwijs en hoogst behaalde diploma toegevoegd en het vierde model controleert ten slotte ook voor de scores op de ernstindicator op de leefgebieden arbeid en financiën.⁸ Met ontbrekende informatie op één van de ernstindicatoren wordt omgegaan door deze 'missings' te vervangen door het gemiddelde van de steekproef en het opnemen van een dummy variabele voor 'het hebben van missings op één van de covariaten'. De tabel presenteert alleen de geschatte coëfficiënten voor toewijzing aan de wijkschool. De standaardfouten staan tussen haakjes.⁹

⁷ Als mogelijke verklaring werd nog gewezen op de mogelijkheid dat verwijzers de intakeformulieren voor henzelf 'kloppend' zouden willen maken. Afhankelijk van het moment van aanmelding moest een jongere naar wijkschool of controlegroep verwezen worden. Door hogere scores te geven op de gebieden arbeid en financiën zou een intakeformulier meer in overeenstemming zijn met een verwijzing naar de controlegroep. Het is moeilijk deze speculatieve verklaring te toetsen.

⁸ Scores op de overige leefgebieden op de ernstindicator worden in deze analyses buiten beschouwing gelaten vanwege het grote aantal ontbrekende gegevens op deze variabelen (zie hoofdstuk 4).

⁹ Dit zijn robuuste standaardfouten gecorrigeerd voor clustering op trajectniveau.

Tabel 5.1 Het effect van toewijzing aan de wijkschool op starten

	(1) OLS	(2) OLS	(3) OLS	(4) OLS
Toewijzing aan wijkschool (a)	-0.214 ** (0.094)	-0.220 ** (0.092)	-0.217 ** (0.092)	-0.181 * (0.102)
Sociaaleconomische status	nee	ja	ja	ja
Onderwijsniveau	nee	nee	ja	ja
Ernstindicator	nee	nee	nee	ja
Observaties	383	383	383	383

(a) *significant op 10%-niveau; **significant op 5%-niveau; ***significant op 1%-niveau

De schattingen geven allemaal een statistisch significante negatieve puntschatting van het effect van toewijzing aan de wijkschool op de kans op starten. In de eerste drie modellen leidt een verwijzing naar de wijkschool tot een daling in de kans op starten met ongeveer 22 procentpunt. Het toevoegen van meer controlevariabelen leidt nauwelijks tot veranderingen in de puntschattingen. Het toevoegen van de scores op de ernstindicator in het vierde model leidt tot een daling (in absolute waarde) van de geschatte coëfficiënt tot -0.18. In het volledige model waarin alle controlevariabelen zijn opgenomen, leidt een toewijzing aan de wijkschool tot een daling in de kans op starten met ongeveer 18 procentpunt. Deze schatting is statistisch significant op 10%-significantieniveau. In appendix A (tabel A.2) wordt deze analyse gepresenteerd voor de groep met 'zelfmelders'. De resultaten voor beide groepen zijn goed vergelijkbaar. We concluderen dat een verwijzing naar de wijkschool leidt tot meer 'niet-starten' dan een verwijzing naar één van de controlegroeptrajecten.

Deze conclusie roept de vraag op wat de reden is van de grotere groep niet-starters op de wijkschool. Wie zijn de niet-starters en waarom starten zij minder vaak op de wijkschool? Een vergelijking tussen starters en niet-starters op observeerbare kenmerken kan inzicht verschaffen. We hebben drie vergelijkingen gemaakt.

Allereerst hebben we alle starters in experimentgroep en controlegroep vergeleken met de niet-starters (zie appendix B, tabel B.1). Er zijn geen significante verschillen tussen beide groepen wat betreft sociaal-economische kenmerken, onderwijsniveau en de ernstindicator op het leefgebied financiën. Er is enkel een significant verschil waarneembaar in de score van de ernstindicator op het gebied arbeid. Starters hebben een hogere gemiddelde score op arbeid. De observatie dat er nauwelijks verschillen zijn tussen starters en niet-starters op observeerbare kenmerken is in lijn met het beeld dat naar voren komt uit de regressieanalyses in tabel 5.1. In deze regressies hebben geen van de covariaten een sterk significant effect op starten (niet in de tabel).

Vervolgens hebben we de starters en de niet-starters op de wijkschool vergeleken (zie appendix B, tabel B.2). Verschillen in kenmerken zouden kunnen duiden op bepaalde persoonskarakteristieken die deelname aan de wijkschool minder interessant maken. Hier vinden we geen significante verschillen tussen beide groepen wat betreft geslacht, geboorteland, onderwijsverleden en de beide ernstindicatoren. Specifiek valt op dat er geen verschil is in de scores op de ernstindicatoren tussen starters en niet-starters. Wel zien we een verschil in leeftijd: jongere deelnemers starten relatief meer dan oudere deelnemers.¹⁰

¹⁰ Wanneer we in het volledige model met alle covariaten (model 4 in tabel 5.1) ook een interactieterm opnemen van leeftijd met de dummy voor toewijzing aan de wijkschool vinden we een significant negatieve coëfficiënt op 5%-significantieniveau. Dit ondersteunt de observatie dat het negatieve effect op starten op de wijkschool sterker is voor relatief oudere deelnemers.

Tot slot hebben we de observeerbare kenmerken vergeleken tussen de experimentgroep en controlegroep van de groep starters (zie appendix B, tabel B.3). Op 5%-significantieniveau verschillen de experiment- en controlegroep alleen op de scores van de ernstindicator en op leeftijd. Op overige kenmerken zijn geen significante verschillen waarneembaar. Het beeld van observeerbare kenmerken van beide groepen starters is redelijk vergelijkbaar met dat van de totale onderzoeksgroep (vergelijk tabel B.3 met tabel 4.2). Wel zien we nu een verschil in leeftijd, doordat starters op de wijkschool relatief wat jonger zijn dan de niet-starters.

Naast deze vergelijkingen hebben we ook gekeken naar de groep van niet-starters. Als de starters in experimentgroep en controlegroep niet erg van elkaar verschillen, zouden ook de niet-starters in beide groepen goed vergelijkbaar moeten zijn. Om deze vergelijkbaarheid te onderzoeken hebben we gekeken naar de onderwijs- en arbeidsmarktpositie van de niet-starters. Hieruit blijkt dat 33% van alle niet-starters op peildatum 1 april 2011 in het onderwijs zit of werk heeft, en dat er geen significant verschil is in onderwijs- of arbeidsmarktpositie tussen de niet-starters op de wijkschool en de niet-starters in controlegroep.¹¹ Ook een regressie-analyse op de groep van niet-starters, waarbij een onderwijspositie en/of arbeidsmarktpositie wordt geregresseerd op een verwijzing naar de wijkschool en alle overige covariaten, geeft geen statistisch significant effect voor een verwijzing naar de wijkschool. Dit versterkt het beeld dat de starters in beide groepen redelijk vergelijkbaar zijn.

Op basis van bovenstaande concluderen we dat er geen sterke aanwijzingen zijn voor specifieke kenmerken die invloed hebben op de kans op 'niet-starten'. De groep van starters wijkt nauwelijks af van de groep niet-starters op observeerbare kenmerken. Ook vinden we geen sterke aanwijzingen voor bepaalde groepen jongeren met specifieke persoonskenmerken die minder geïnteresseerd zijn in deelname aan de wijkschool. Wel lijkt het erop dat de relatief oudere deelnemers eerder geneigd zijn niet te starten op de wijkschool.

Uit gesprekken met het Jongerenloket en de wijkschool kwam naar voren dat de meest plausibele verklaring voor het verschil in niet-starten ligt in het verschil in financiële gevolgen voor de jongeren tussen deelname aan de wijkschool en deelname aan een regulier reïntegratietraject. Waar jongeren in de trajecten in de controlegroep veelal recht hebben op een WIJ-uitkering, krijgen jongeren op de wijkschool enkel studiefinanciering. Dit maakt de wijkschool in financieel opzicht minder aantrekkelijk voor jongeren.¹² Hierbij wordt opgemerkt dat vrijwel alle deelnemers aan de wijkschool te maken hebben met enige vorm van schuldenproblematiek. Wanneer jongeren in de schuldhulpverlening zitten, kunnen zij dit alleen continueren wanneer zij een inkomen hebben (waarbij een uitkering wel en studiefinanciering niet als inkomen telt). Op deze manier werpt de huidige regelgeving wat betreft inkomenspositie van deelnemers aan de wijkschool mogelijk een drempel op voor deelname vergeleken met de reguliere trajecten.¹³

¹¹ Het feit dat 33% van de niet-starters op de peildatum een onderwijs- of arbeidsmarktpositie heeft, suggereert dat deelname aan een traject de kans op het volgen van onderwijs of het hebben van werk doet toenemen: deze percentages liggen op 62% en 43% voor uitgestroomde deelnemers van respectievelijk de wijkschool of een regulier traject (zie tabel 4.1). Definitieve conclusies kunnen hier echter niet aan verbonden worden. Er is immers sprake van selectiviteit tussen starters en niet-starters. Ook kunnen niet-starters later alsnog hebben deelgenomen aan een traject.

¹² Dit vermoeden wordt niet direct ondersteund door observaties over de financiële problematiek van jongeren. Wanneer de ernstindicator op het leefgebied financiën een goede maatstaf is voor de financiële problematiek, mag verwacht worden dat jongeren met een hogere score minder vaak niet zullen starten op de wijkschool. Dit zien we echter niet terug in de verschillen tussen starters en niet-starters op de wijkschool (zie tabel B.2).

¹³ Een aanvullende verklaring die genoemd werd voor het grotere aantal niet-starters op de wijkschool is dat jongeren mogelijk minder snel bereid zijn deel te nemen aan het relatief intensieve programma van de wijkschool.

6 Het effect van deelname aan de wijkschool op de uitstroom

Dit hoofdstuk richt zich op de vraag wat de effecten zijn van deelname aan de wijkschool. Het primaire doel van de wijkschool is om jongeren te begeleiden naar het reguliere onderwijs of werk. De analyses in paragraaf 6.1 zullen zich dan ook eerst richten op de effecten van deelname aan de wijkschool op de onderwijs-of arbeidsmarktpositie op peildatum 1 april 2011. Heeft deelname aan de wijkschool er toe geleid dat uitgestroomde deelnemers meer onderwijs volgen of vaker een baan hebben? Vervolgens zal worden ingegaan op de vraag hoe de posities van uitgestroomde jongeren op de peildatum tot stand zijn gekomen. Wat is de ontwikkeling geweest tussen het moment van het verlaten van het traject en de peildatum? Paragraaf 6.2 presenteert schattingsresultaten van analyses op de kans op directe doorstroom naar onderwijs of werk bij het verlaten van het traject. Paragraaf 6.3 presenteert ten slotte enkele robuustheidsanalyses bij de hoofdresultaten.

De analyses in dit hoofdstuk richten zich enkel op de groep van gestarte deelnemers die op peildatum 1 april 2011 is uitgestroomd uit het traject. Dit zijn in totaal 149 deelnemers, waarvan 45 in de wijkschool en 104 in de controlegroep (zie tabel 4.1). Bij deze analyses is enige voorzichtigheid met betrekking tot de interpretatie van de resultaten geboden, aangezien schattingsresultaten mogelijk vertekend zijn vanwege selectiviteit in de groep van gestarte en inmiddels uitgestroomde jongeren. Bij de analyses op de groep van uitgestroomde jongeren kunnen twee selectieprocessen een rol hebben gespeeld die de schattingen kunnen vertekenen. Allereerst zien we dat er meer niet-starters zijn in de wijkschool dan bij de controlegroep, waardoor de groep van gestarte deelnemers op de wijkschool op (niet geobserveerde) kenmerken kan afwijken van de groep van gestarte deelnemers in de controlegroep. Ten tweede zien we op peildatum 1 april 2011 dat slechts een deel van de gestarte deelnemers is uitgestroomd, waarbij het uitstroompercentage in de controlegroep aanzienlijk hoger ligt dan op de wijkschool (zie tabel 4.1). Ook dit kan zorgen voor verschillen tussen de uitgestroomde deelnemers op de wijkschool en de uitgestroomde deelnemers in de controlegroep. Enig voorbehoud is dan ook geboden bij de interpretatie van de gegevens. Pas wanneer alle deelnemers zijn uitgestroomd uit het traject zullen betrouwbare schattingen kunnen worden gepresenteerd over de effecten van deelname aan de wijkschool. In de uiteindelijke analyses, wanneer alle deelnemers uitgestroomd zullen zijn, verdwijnt dit probleem.¹⁴

Vanwege de mogelijke problemen met selectiviteit in de groep met uitgestroomde jongeren vergelijken we eerst de experiment- en controlegroep op observeerbare kenmerken. Wanneer er nauwelijks verschil is in observeerbare kenmerken, is dit een indicatie dat de selectie wellicht ook niet tot grote verschillen in niet-geobserveerde kenmerken heeft geleid. Een dergelijk beeld draagt bij aan het vertrouwen in de geschatte effecten. In hoofdstuk 5 zagen we reeds dat de beide groepen nog altijd goed vergelijkbaar zijn voor de starters (zie tabel B.3). Tabel 6.1 presenteert de beschrijvende statistiek van de uitgestroomde jongeren in de wijkschool en de controlegroep. Op 5%-significantieniveau zien we alleen verschillen in de scores op de ernstindicator, net als in de totale onderzoeksgroep. De experimentgroep en controlegroep zijn dus nog altijd redelijk goed vergelijkbaar op observeerbare kenmerken. Wel zien we nu in de groep van uitgestroomde jongeren een verschil in geslacht op 10%-niveau. Uitgestroomde jongeren op de wijkschool zijn relatief iets meer man dan uitgestroomde jongeren in de controlegroep.

¹⁴ Wanneer alle deelnemers uitgestroomd zullen zijn, speelt alleen het eerste selectieproces een rol. Hier willen we dan mee omgaan door middel van een instrumentele variabele regressie, waarbij deelname aan de wijkschool wordt geïnstrumenteerd met de verwijzing. Op deze manier kan het effect van deelname aan de wijkschool consistent geschat worden.

Tabel 6.1 Beschrijvende Statistiek (groep van uitgestroomde jongeren op 1 april, N=149)

	Experimentgroep	Controlegroep	P-waarde
Geslacht	0.71	0.57	0.09
Leeftijd	20.28	20.67	0.20
Geboorteland			0.84
Marokko	0.02	0.05	
Nederland	0.67	0.66	
Nederlandse Antillen	0.13	0.13	
Suriname	0.11	0.07	
Overig	0.07	0.09	
Laatst gevolgde onderwijs			0.27
basisonderwijs	0.00	0.00	
praktijkonderwijs	0.02	0.00	
speciaal onderwijs	0.04	0.04	
vmbo	0.04	0.05	
mbo1	0.36	0.21	
mbo2	0.40	0.44	
mbo3	0.04	0.12	
mbo4	0.02	0.10	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.07	0.04	
Hoogste behaalde diploma			0.38
basisonderwijs	0.78	0.64	
vmbo	0.04	0.17	
mbo1	0.04	0.07	
mbo2	0.07	0.06	
mbo3	0.00	0.00	
mbo4	0.00	0.01	
havo	0.00	0.00	
onbekend	0.07	0.04	
Ernstindicator			
Arbeid	3.13	3.98	0.00
Financiën	3.29	3.71	0.00
Totaal aantal observaties	45	104	

6.1 Het effect op onderwijs-of arbeidsmarktpositie per 1 april 2011

Tabel 6.2 presenteert de schattingsresultaten van het effect van deelname aan de wijkschool op de onderwijs-of arbeidsmarktpositie op peildatum 1 april 2011. De uitkomstvariabele in de regressieanalyses is een dummy variabele die aangeeft of de jongere in het onderwijs zit en/of werk heeft. De tabel is wat structuur betreft identiek aan tabel 5.1.

De OLS-schattingen laten zien dat deelname aan de wijkschool een positief effect heeft op de onderwijs-of arbeidsmarktpositie. De puntschattingen variëren van 0.21 tot 0.24 en zijn statistisch significant. In het volledige model leidt deelname aan de wijkschool tot een 24 procentpunt hogere kans op onderwijs of werk. Deze schatting is statistisch significant op een 10%-significantieniveau.¹⁵ In appendix A (tabel A.3) wordt deze analyse gepresenteerd voor de groep met 'zelfmelders'. Ook hier worden positieve puntschattingen van deelname aan de wijkschool gevonden. De effecten in deze groep zijn echter iets kleiner en niet statistisch significant.¹⁶

Tabel 6.2 Het effect van deelname aan de wijkschool op onderwijs-of arbeidsmarktpositie

	(1) OLS	(2) OLS	(3) OLS	(4) OLS
Deelname aan wijkschool (a)	0.242** (0.110)	0.244** (0.115)	0.209* (0.118)	0.235* (0.114)
Sociaaleconomische status	nee	ja	ja	ja
Onderwijsniveau	nee	nee	ja	ja
Ernstindicator	nee	nee	nee	ja
Observaties	149	149	149	149

(a) *significant op 10%-niveau; **significant op 5%-niveau; ***significant op 1%-niveau

6.2 Het effect op directe doorstroom bij verlaten traject

Een interessante vervolgvraag is nu hoe deze resultaten tot stand zijn gekomen. Heeft de wijkschool direct bij het verlaten van het traject al tot meer doorstroom naar onderwijs of werk geleid, of zijn de verschillen pas na verloop van tijd ontstaan? Tabel 6.3 presenteert de schattingsresultaten van verschillende regressieanalyses op de kans op directe doorstroom naar onderwijs, werk of een combinatie van beide. Uitgestroomde deelnemers kunnen ofwel uitvallen ofwel doorstromen naar onderwijs, werk of een

¹⁵ In de gepresenteerde modellen wordt gecontroleerd voor de maand van aanmelding. Wanneer we controleren voor de dag van aanmelding in plaats van de maand van aanmelding, veranderen de schattingsresultaten nauwelijks. Opnemen van een tweede of derde orde polynoom van de dag van aanmelding vergroot de puntschatting van het effect van de wijkschool in het volledige model iets tot 0.27. De geschatte coëfficiënten van de polynomen zijn allen statistisch insignificant.

¹⁶ In het volledige model is de puntschatting 0.16 met een p-waarde van 0.11. De significantie van het effect blijkt gevoelig voor het opnemen van de jongeren met zowel een wijkschool- als controlegroepverwijzing. Wanneer deze jongeren worden opgenomen in de onderzoeksgroep resulteert een statistisch significant effect.

combinatie van beide. De OLS-schattingen geven allemaal een positieve puntschatting van deelname aan de wijkschool op de kans op doorstroom. Afhankelijk van de opgenomen controlevariabelen varieert de grootte van het effect tussen de 0.03 en 0.07. In het volledige model leidt deelname aan de wijkschool tot een 3 procentpunt hogere kans op doorstroom. Geen van de puntschattingen is statistisch significant op een 10%-significantieniveau. In appendix A (tabel A.4) wordt deze analyse gepresenteerd voor de groep met 'zelfmelders'. Ook hier worden geen significante effecten gevonden op doorstroom.

Tabel 6.3 Het effect van deelname aan de wijkschool op doorstroom bij verlaten van het traject

	(1) OLS	(2) OLS	(3) OLS	(4) OLS
Deelname aan wijkschool (a)	0.044 (0.069)	0.073 (0.072)	0.054 (0.074)	0.032 (0.075)
Sociaaleconomische status	nee	ja	ja	ja
Onderwijsniveau	nee	nee	ja	ja
Ernstindicator	nee	nee	nee	ja
Observaties	149	149	149	149

(a) *significant op 10%-niveau; **significant op 5%-niveau; ***significant op 1%-niveau

Er is sprake van een opvallend verschil in het effect op doorstroom direct na het verlaten van het traject (tabel 6.3) en het effect op de onderwijs-of arbeidsmarktpositie op langere termijn (tabel 6.2). Wanneer we de posities van uitgestroomde jongeren over de tijd volgen, observeren we het volgende. Van de doorgestroomde jongeren blijkt 80% van de wijkschooldeelnemers op 1 april 2011 nog altijd onderwijs te volgen of werk te hebben, terwijl dit bij de controlegroepdeelnemers 59% is (niet in tabel). Van de uitgevallen jongeren blijkt 40% van de wijkschooldeelnemers alsnog in onderwijs of werk te komen, waar dit bij de controlegroep 26% is. Doorgestroomde jongeren uit de wijkschool houden hun onderwijs-of arbeidsmarktpositie dus langer vast dan doorgestroomde jongeren uit de controlegroep. Ook komen uitgevallen jongeren uit de wijkschool later wat meer in onderwijs of werk terecht dan uitgevallen jongeren uit de controlegroep. Deze observaties bieden een verklaring voor de gevonden verschillen in de effecten van de wijkschool op directe doorstroom en onderwijs-of arbeidsmarktpositie op peildatum 1 april 2011.

6.3 Robuustheid van resultaten

Zoals gezegd is enig voorbehoud bij bovenstaande resultaten op zijn plaats vanwege de mogelijke selectiviteit in beide groepen en de nog beperkte uitstroom op 1 april 2011. Om een beeld te vormen van de mogelijke (richting van) de vertekening in schattingsresultaten kunnen we allereerst kijken naar de verschillen in observeerbare kenmerken tussen beide groepen. In de wijkschoolgroep zijn relatief meer mannen uitgestroomd. Uit het volledige regressiemodel (model 4) blijkt dat geslacht geen significant effect heeft op de onderwijs- of arbeidsmarktpositie. Ook de scores op financiën en arbeid hebben geen significant effect. Er zijn dan ook geen directe aanwijzingen dat de wijkschool op dit moment een groep uitstromers kent die op observeerbare kenmerken meer kansrijk is voor een succesvolle uitstroom. Hoewel selectiviteit de resultaten kan vertekenen, lijkt het op basis van observeerbare kenmerken niet aannemelijk dat het effect vertekend is in het voordeel van de wijkschool.

Om de robuustheid van de onderzoeksresultaten op basis van de reeds uitgestroomde deelnemers verder te onderzoeken, zullen we twee aanvullende regressieanalyses uitvoeren. De eerste richt zich op het effect van de trajectduur. De resultaten wat betreft onderwijs-en arbeidsmarktpositie zijn gebaseerd op de uitgestroomde deelnemers op 1 april 2011. Voor het eindresultaat zullen ook de uitstroomuitkomsten van belang zijn van de groep die nu nog in het traject zit. Deze groep zal gemiddeld genomen een langere trajectduur hebben dan de groep die nu al is uitgestroomd. De gemiddelde trajectduur tot uitstroom bedraagt op dit moment (op basis van een populatie van 130 van de 149 uitgestroomde deelnemers waarvan deze gegevens momenteel adequaat beschikbaar zijn) 4,7 maanden. Binnen de wijkschoolgroep is de gemiddelde duur 5,6 maanden, terwijl het in de controlegroep 4,2 maanden is. Jongeren die op 1 april 2011 nog niet zijn uitgestroomd, zitten inmiddels minimaal 7 maanden in het traject. De gemiddelde trajectduur van deze jongeren zal dus groter zijn dan van de reeds uitgestroomden. Gezien de lagere uitstroom op 1 april 2011 kent de wijkschool meer jongeren met een relatief lange trajectduur.

Om te onderzoeken in hoeverre trajectduur, conditioneel op observeerbare kenmerken, effect heeft op een succesvolle doorstroom hebben we het volledige model 4 uit tabel 6.2 opnieuw geschat met trajectduur toegevoegd als controlevariabele. De schattingsresultaten worden gepresenteerd in de eerste kolom (model 1) van tabel 6.4. Het geschatte positief significante effect suggereert dat trajectduur, conditioneel op overige covariaten, de kans op een positie in het onderwijs of de arbeidsmarkt vergroot. Ook dit resultaat lijkt er niet direct op te wijzen dat de resultaten van deelname aan de wijkschool uit tabel 6.2 op dit moment positief vertekend zouden zijn, aangezien een langere duur in de huidige groep een positief effect heeft gehad op onderwijs-of arbeidsmarktpositie.

Tabel 6.4 Het effect van deelname aan wijkschool op onderwijs-of arbeidsmarktpositie met controle voor trajectduur en periode na uitstroom.

	(1) OLS	(2) OLS
Deelname aan wijkschool (a)	0.219* (0.120)	0.222* (0.116)
Trajectduur (a)	0.023* (0.012)	
Tijdsduur tussen uitstroom en peildatum (a)		-0.034*** (0.020)
Sociaaleconomische status	ja	ja
Onderwijsniveau	ja	ja
Ernstindicator	ja	ja
Observaties	130	140

(a) *significant op 10%-niveau; **significant op 5%-niveau; ***significant op 1%-niveau

De tweede robuustheidsanalyse richt zich op de effecten van de tijdsduur tussen het moment van het verlaten van het traject en de peildatum 1 april 2011. Aangezien jongeren zich op verschillende momenten aangemeld hebben, en ook op verschillende momenten uitstromen, kan er variatie ontstaan tussen experiment- en controlegroep in de periode dat jongeren op peildatum 1 april 2011 reeds uitgestroomd zijn.

Dit zou mogelijk voor een vertekening in de resultaten kunnen zorgen, als deze tijdsduur invloed heeft op de kans op een onderwijs-of arbeidsmarktpositie. Zo is het bijvoorbeeld denkbaar dat het moeilijker wordt een onderwijspositie of baan vast te houden naarmate men langer uitgestroomd is. De gemiddelde tijdsduur tussen verlaten van het traject en de peildatum 1 april 2011 bedraagt 6,8 maanden. Bij de controlegroep is dit 6,5 maanden, terwijl dit bij de wijkschoolgroep 7,5 maanden is. Dit verschil valt te verklaren doordat jongeren eerder bij de wijkschool konden instromen dan bij de controlegroep. Jongeren werden pas vanaf maart 2010 naar de controlegroep verwezen. Om het effect van de periode na uitstroom op onderwijs-of arbeidsmarktpositie te onderzoeken schatten we model 4 uit tabel 6.2 opnieuw met de tijdsduur tussen het verlaten van het traject en de peildatum toegevoegd als controlevariabele. In deze analyse nemen we alle 140 van de 149 uitgestroomde deelnemers op waarvoor we de uitstroomdatum adequaat in beeld hebben. De resultaten worden gepresenteerd in de tweede kolom (model 2) van tabel 6.4. We zien dat de tijdsduur na uitstroom een significant negatief effect heeft op de kans om onderwijs of werk te hebben. Aangezien deelnemers aan de wijkschool gemiddeld een langere periode uitgestroomd zijn, lijkt ook dit het effect voor de wijkschool niet positief te vertekenen. De geschatte coëfficiënt voor deelname aan de wijkschool in het volledige model met controle voor de periode na uitstroom is statistisch significant met een waarde van 0.22.

Samenvattend concluderen we op basis van de reeds uitgestroomde deelnemers dat de wijkschool een significant positief effect heeft op onderwijs-of arbeidsmarktpositie. Uiteraard kunnen pas definitieve conclusies getrokken worden op het moment dat alle deelnemers (liefst enige tijd) zijn uitgestroomd. Robuustheidsanalyses wijzen er echter niet op dat de resultaten op dit moment positief vertekend zijn voor de wijkschool.

7 Gevoeligheidsanalyses

Dit hoofdstuk presenteert twee gevoeligheidsanalyses. De eerste analyse richt zich op de vraag of de effectiviteit van de wijkschool afhangt van bepaalde persoonskenmerken van de deelnemers. De tweede analyse bestudeert of er aanwijzingen zijn voor verschillen in de effecten tussen de wijkschool Noord en de wijkschool Zuid.

Heterogene effecten

Tabel 6.2 laat zien dat deelname aan de wijkschool de kans op een onderwijs- of arbeidsmarktpositie vergroot. Mogelijk hangt de effectiviteit van de wijkschool op individueel niveau af van specifieke persoonskenmerken. Is deelname aan de wijkschool meer effectief voor bepaalde type deelnemers, zoals bijvoorbeeld jongens (of meisjes), oudere (of jongere) deelnemers of jongeren met een hoger (of lager) opleidingsniveau? Om zicht te krijgen op deze vraag hebben we diverse regressieanalyses uitgevoerd. Hierbij is steeds een interactieterm van een dummy voor toewijzing aan de wijkschool met bepaalde observeerbare kenmerken toegevoegd aan het volledige model met alle covariaten (model 4 uit tabel 6.2).

De geschatte coëfficiënten van deze interactietermen staan in tabel 7.1. In model (1) is een interactieterm opgenomen met een dummy variabele voor geslacht, in model (2) een interactieterm met leeftijd, in model (3) een interactieterm met een dummy variabele voor 'laag opleidingsniveau' (deze neemt waarde 1 aan als basisonderwijs het hoogst behaalde diploma is), in model (4) een interactieterm met de score op de ernstindicator op het gebied arbeid en in model (5) een interactieterm met de score op financiën.

De geschatte interactietermen met geslacht, leeftijd en de score op financiën zijn statistisch significant. Dit suggereert dat er verschillen in effectiviteit van de wijkschool zijn op basis van geslacht, leeftijd en financiële

problematiek. De wijkschool lijkt effectiever voor mannen en voor relatief wat oudere deelnemers.¹⁷ De opgenomen interactieterm in model (5) met de score op de ernstindicator op het gebied financiën is significant negatief. Dit impliceert dat de wijkschool minder effectief is voor jongeren met relatief meer financiële problemen. Wanneer we soortgelijke regressies uitvoeren op de uitkomstvariabele doorstroom, blijkt ook dat er in de wijkschool significant minder doorstroom plaatsvindt bij jongeren met een hogere score op de ernstindicator op financiën. Dit zou erop kunnen duiden dat jongeren met grotere financiële problemen eerder uitvallen op de wijkschool, wat vervolgens leidt tot minder onderwijs- of arbeidsmarktposities voor deze groep.

Tabel 7.1 Heterogene effecten op onderwijs-of arbeidsmarktpositie

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	geslacht (man)	leeftijd	laag opleidingsniveau	score arbeid	score financiën
Interactieterm	0.379 ^{**} (0.135)	0.067 [*] (0.034)	0.161 (0.160)	-0.112 (0.065)	-0.160 ^{**} (0.051)
Sociaaleconomische status	ja	ja	ja	ja	ja
Onderwijsniveau	ja	ja	ja	ja	ja
Ernstindicator	ja	ja	ja	ja	ja
Aantal observaties	149	149	149	138	132

Verskil tussen Wijkschool Noord en Wijkschool Zuid

Jongeren die zijn verwezen naar de wijkschool konden op twee locaties worden geplaatst: Noord en Zuid. Plaatsing van de jongeren werd in principe gebaseerd op de woonplaats van de deelnemer. Verschillen tussen beide locaties (bijvoorbeeld wat betreft huisvesting, voorzieningen in de buurt of aanpak van betrokken coaches) zouden mogelijk kunnen leiden tot verschillen in uitkomsten tussen beide wijkscholen. Tabel 7.2 presenteert een overzicht van starters, uitstroom en onderwijs-en arbeidsmarktpositie voor wijkschool Noord en wijkschool Zuid. Deze tabel is vergelijkbaar met tabel 4.1, waarbij de groep van 200 wijkschooldeelnemers in kolom 3 nu wordt onderscheiden in 103 deelnemers in Noord en 97 deelnemers in Zuid.

In wijkschool Noord is sprake van een hoger percentage 'niet-starters' dan in wijkschool Zuid (60% versus 47%). Wanneer de regressieanalyse op starten uit kolom 4 van tabel 5.1 separaat geschat wordt voor wijkschooldeelnemers in Noord en wijkschooldeelnemers in Zuid, vinden we in Noord een significant negatief effect van -0.24 op starten en in Zuid geen significant effect (puntschatting van -0.12). Dit suggereert dat toewijzing aan de wijkschool Noord tot een grotere kans op niet-starten heeft geleid dan een toewijzing aan wijkschool Zuid. Navraag bij de wijkschool leert dat dit verschil in starten waarschijnlijk verklaard kan worden door huisvestingsproblematiek van de wijkschool in Noord. Door problemen met het verkrijgen van

¹⁷ Merk hierbij op dat de jongste groep deelnemers op de wijkschool, de 16- en 17-jarigen, in deze analyse buiten beschouwing gelaten zijn (zie hoofdstuk 4).

een vergunning voor een nieuwe locatie heeft men in Noord een periode in een tijdelijke huisvesting gezeten met relatief weinig ruimte.¹⁸

Daarnaast observeren we dat van de uitgestroomde deelnemers in Noord een lager percentage is doorgestroomd en (met name) een lager percentage in onderwijs of werk zit, vergeleken met de uitgestroomde deelnemers in Zuid.¹⁹ Het is hier echter nog te vroeg voor definitieve conclusies aangezien pas 15 deelnemers in wijksschool Noord zijn uitgestroomd.

Tabel 7.2 Overzicht deelnemers, starters, uitstroom: wijksschool Noord versus wijksschool Zuid

	Noord	Zuid
Totaal deelnemers	103	97
w.v. niet gestart	62 (60%)	46 (47%)
w.v. gestart	41 (40%)	51 (53%)
Totaal uitgestroomde deelnemers	15	30
w.v. doorstroom	8 (53%)	17 (57%)
w.v. uitval	7 (47%)	13 (43%)
Positie op 1 april		
in onderwijs en/of werk	7 (47%)	21 (70%)
niet in onderwijs of werk	8 (53%)	9 (30%)

¹⁸De jongeren in Noord zijn op observeerbare kenmerken goed vergelijkbaar met jongeren in Zuid. Een mogelijk verschil in de populatie tussen de jongeren op beide locaties vormt dus geen verklaring voor de gevonden verschillen in tabel 7.2. Volgens de wijksschool kan het grotere aandeel niet-starters in Noord met name worden verklaard door het negatieve effect van een onaantrekkelijke omgeving op de wil van jongeren om te starten.

¹⁹Ook deze mindere uitstroomresultaten in Noord zijn waarschijnlijk het gevolg van de tijdelijke huisvesting. De wijksschool geeft aan dat gedurende een bepaalde periode de primaire activiteiten vooral gericht waren op het oplossen van de huisvestingsproblematiek, waardoor er minder aandacht kon zijn voor een optimale begeleiding van de jongeren. Daarnaast heeft mogelijk ook de onaantrekkelijke omgeving op zichzelf een negatief effect gehad op de ontwikkeling van de jongeren.

8 Kostenvergelijking

De empirische analyses hebben zich gericht op de effectiviteit van de wijkschool. Zij laten zien dat deelname aan de wijkschool leidt tot een grotere kans op een onderwijs-of arbeidsmarktpositie. Voor een goede vergelijking tussen een regulier traject en het alternatief dat de wijkschool vormt, is ook een kosteninschatting van belang. Jongeren die aan het wijkschoolprofiel voldoen kunnen door het Jongerenloket naar vele verschillende (reïntegratie)trajecten gestuurd worden. Elk van deze trajecten kent een eigen kostenstructuur. Voor het doel van deze notitie voert het te ver om de kosten van al deze trajecten in beeld te brengen. Wij beperken ons daarom tot een vergelijking met het meest gevolgde reguliere traject in de controlegroep.

Veruit de meeste jongeren in de controlegroep zijn verwezen naar één van de zogenoemde 'Work First' trajecten: 'Work First Meiden' (gericht op vrouwen, meestal jonge moeders) en 'Work First Statuszoekers' (gericht op mannen, de zogenoemde 'bling-bling jongeren' of 'statuszoekers'). In totaal is ongeveer 40% van de controlegroep verwezen naar één van deze trajecten. Hieronder zullen wij een grove 'back-of-the-envelope' kostenvergelijking maken tussen het aanbieden van een Work First traject en het aanbieden van een wijkschoolprogramma.

De totale kosten bij volledige afronding van een 'Work First Meiden' traject bedragen ongeveer 4.050 euro. De totale kosten bij volledige afronding van een 'Work First Statuszoekers' traject bedragen ongeveer 10.300 euro.²⁰ De trajecten duren in principe zes maanden met de mogelijkheid tot een verlenging van 3 maanden. In onze controlegroep is dit bij ongeveer 25% van de gevallen gebeurd. Aan een dergelijke verlenging zijn geen kosten verbonden. Op basis van onze onderzoeksgroep vinden we dat ongeveer 60% van de jongeren met een wijkschoolprofiel man is en 40% vrouw (zie tabel 4.2). Uitgaande van deze man-vrouw verdeling bedragen de gemiddelde kosten om 1 jongere met een wijkschoolprofiel een volledig Work First traject te laten doorlopen ongeveer 7.800 euro.

Daarnaast heeft een jongere in een dergelijk traject recht op een WIJ-uitkering. De maandelijkse hoogte van de WIJ-uitkering is afhankelijk van persoonlijke kenmerken. Zo krijgen jongeren boven de 21 en alleenstaande ouders een hogere uitkering.²¹ In onze onderzoeksgroep zien we dat 40% van de jongeren met een wijkschoolprofiel (van boven de 18) ouder is dan 21. Aannemende dat 90% van de deelnemers aan 'Work First Meiden' alleenstaande moeder is (en geen van de deelnemers aan 'Work First Statuszoekers' een alleenstaande ouder is) volgt een gemiddelde maandelijkse uitkering van ongeveer 490 euro. Uitgaande van een gemiddelde trajectduur van 7 maanden (inclusief de verlengingen) bedragen de totale gemiddelde uitgaven aan een WIJ-uitkering per deelnemer ongeveer 3.430 euro. De totale kosten, inclusief uitkering, om 1 jongere met een wijkschoolprofiel een volledig Work First traject te laten doorlopen bedragen dus ongeveer 11.230 euro.

De wijkschool wordt gefinancierd op basis van plekken per jaar. De totale kosten van 1 plek per jaar bedragen 14.000 euro. Hierbij wordt uitgegaan van 1,3 jongeren per plek per jaar. De totale kosten om 1 jongere het wijkschooltraject te laten doorlopen bedragen dus ongeveer 10.750 euro.

Daarnaast heeft een jongere op de wijkschool recht op studiefinanciering. De hoogte van de basisbeurs is afhankelijk van de woonsituatie van de jongeren.²² Uitgaande van 50% thuiswonende en 50% uitwonende jongeren volgt een gemiddelde maandelijkse studiefinanciering van ongeveer 160 euro. Bij een gemiddelde trajectduur van 9 maanden komen de totale uitgaven aan studiefinanciering gedurende een

²⁰ De reïntegratiebureaus kunnen daarnaast bij duurzame plaatsing een bonus verdienen van 1.000 euro. Dit bedrag is niet meegenomen in de trajectkosten.

²¹ Alleenstaande jongeren van 18-20 jaar ontvangen thans 227 euro en jongeren van 21 tot 26 jaar ontvangen 657 euro. Voor alleenstaande ouders bedragen deze uitkeringen respectievelijk 490 euro en 920 euro.

²² Voor thuiswonende jongeren bedraagt de basisbeurs in het mbo in 2011 76 euro, voor uitwonenden 246 euro.

wijkschooltraject uit op ongeveer 1.450 euro. De totale kosten, inclusief studiefinanciering, om 1 jongere een wijkschooltraject te laten volgen bedragen dus ongeveer 12.200 euro.

Op basis van bovenstaande calculatie concluderen we dat de totale kosten van een wijkschoolprogramma en een Work First reïntegratietraject redelijk vergelijkbaar zijn. Dit wordt deels veroorzaakt door de uitgaven aan uitkeringen bij de Work First trajecten, die hoger liggen dan de uitgaven aan studiefinanciering bij de wijkschool. In totaal lijken de kosten van een wijkschooltraject iets hoger te liggen. Bij de genoemde aannames zijn de totale kosten (inclusief studiefinanciering) een kleine 10 procent hoger dan de totale kosten van een reïntegratietraject (inclusief uitkeringen).²³

9 Conclusies

Deze notitie presenteert de resultaten van het evaluatieonderzoek naar de effectiviteit van de wijkscholen in Rotterdam. In de analyses is gebruik gemaakt van de beschikbare gegevens op peildatum 1 april 2011. De belangrijkste analyseresultaten op dit moment zijn als volgt samen te vatten:

- Deelname aan de wijkschool leidt tot een significant grotere kans op het volgen van onderwijs of het hebben van werk. Het volgen van een wijkschooltraject verhoogt de kans op onderwijs of werk met 24 procentpunt ten opzichte van deelname aan een regulier traject.
- De bovenstaande bevinding is gebaseerd op de gegevens van 1 april 2011. Op dat moment waren nog niet alle jongeren uitgestroomd uit hun traject. Vooral in de wijkschool zat nog een behoorlijk deel van de jongeren in het traject. Daardoor is het nog niet mogelijk om een totaalbeeld vast te stellen. Diverse aanvullende analyses suggereren dat er op dit moment geen aanleiding is te veronderstellen dat het positieve effect voor de wijkschool wordt overschat.
- Jongeren die verwezen worden naar de wijkschool blijken vaker niet te starten met het traject dan jongeren die verwezen worden naar een regulier traject. Dit lijkt samen te hangen met het feit dat deelnemers aan een regulier traject een uitkering ontvangen en deelnemers aan de wijkschool studiefinanciering ontvangen, hetgeen minder aantrekkelijk wordt gevonden. In de huidige opzet is het daardoor moeilijker om jongeren te laten deelnemen aan de wijkschool dan aan een regulier traject.

²³ Hierbij is geen rekening gehouden met de mogelijkheid voor wijkschooldeelnemers om een aanvullende beurs aan te vragen. Daar staat tegenover dat de plaatsingsbonus niet is meegenomen bij de kosten voor een reïntegratietraject.

10 Appendix A: Resultaten voor groep met zelfmelders

Tabel A.1 Beschrijvende Statistiek (groep zonder 16-en 17-jarigen, N=438)

	Experimentgroep	Controlegroep	P-waarde
Geslacht	0.65	0.60	0.25
Leeftijd	20.49	20.66	0.28
Geboorteland			0.45
Marokko	0.05	0.04	
Nederland	0.77	0.72	
Nederlandse Antillen	0.10	0.10	
Suriname	0.04	0.05	
Overig	0.05	0.09	
Laatst gevolgde onderwijs			0.13
basisonderwijs	0.01	0.01	
praktijkonderwijs	0.02	0.00	
speciaal onderwijs	0.05	0.04	
vmbo	0.05	0.06	
mbo1	0.32	0.20	
mbo2	0.37	0.44	
mbo3	0.07	0.11	
mbo4	0.07	0.09	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.04	0.05	
Hoogste behaalde diploma			0.49
basisonderwijs	0.73	0.64	
vmbo	0.13	0.19	
mbo1	0.06	0.07	
mbo2	0.04	0.05	
mbo3	0.00	0.00	
mbo4	0.00	0.01	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.04	0.05	
Ernstindicator			
Arbeid	3.02 (N=193)	3.91 (N=181)	0.00
Financiën	3.12 (N=188)	3.65 (N=173)	0.00
Totaal aantal observaties	255	183	

Tabel A.2 Het effect van toewijzing aan de wijkschool op starten

	(1) OLS	(2) OLS	(3) OLS	(4) OLS
Toewijzing aan wijkschool (a)	-0.211** (0.098)	-0.214** (0.094)	-0.208** (0.092)	-0.173* (0.099)
SES	nee	ja	ja	ja
Onderwijsniveau	nee	nee	ja	ja
Ernstindicator	nee	nee	nee	ja
Observaties	438	438	438	438

(a) *significant op 10%-niveau; **significant op 5%-niveau; ***significant op 1%-niveau

Tabel A.3 Het effect van deelname aan de wijkschool op onderwijs-of arbeidsmarktpositie

	(1) OLS	(2) OLS	(3) OLS	(4) OLS
Deelname aan wijkschool (a)	0.165 (0.101)	0.169 (0.102)	0.140 (0.097)	0.163 (0.098)
SES	nee	ja	ja	ja
Onderwijsniveau	nee	nee	ja	ja
Ernstindicator	nee	nee	nee	ja
Observaties	172	172	172	172

(a) *significant op 10%-niveau; **significant op 5%-niveau; ***significant op 1%-niveau

Tabel A.4 Het effect van deelname aan de wijkschool op doorstroom

	(1) OLS	(2) OLS	(3) OLS	(4) OLS
Deelname aan wijkschool (a)	0.034 (0.074)	0.049 (0.074)	0.018 (0.080)	-0.032 (0.077)
SES	nee	ja	ja	ja
Onderwijsniveau	nee	nee	ja	ja
Ernstindicator	nee	nee	nee	ja
Observaties	172	172	172	172

(a) *significant op 10%-niveau; **significant op 5%-niveau; ***significant op 1%-niveau

11 Appendix B: Vergelijking starters en niet-starters

Tabel B.1 Beschrijvende Statistiek, vergelijking starters met niet-starters (N=383)

	Starters	Niet-starters	P-waarde
Geslacht	0.59	0.63	0.45
Leeftijd	20.52	20.71	0.25
Geboorteland			0.33
Marokko	0.05	0.04	
Nederland	0.71	0.79	
Nederlandse Antillen	0.11	0.07	
Suriname	0.06	0.03	
Overig	0.07	0.07	
Laatst gevolgde onderwijs			0.75
basisonderwijs	0.00	0.02	
praktijkonderwijs	0.01	0.01	
speciaal onderwijs	0.04	0.05	
vmbo	0.05	0.06	
mbo1	0.24	0.22	
mbo2	0.45	0.40	
mbo3	0.09	0.09	
mbo4	0.07	0.10	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.04	0.04	
Hoogste behaalde diploma			0.65
basisonderwijs	0.69	0.70	
vmbo	0.14	0.17	
mbo1	0.06	0.07	
mbo2	0.06	0.02	
mbo3	0.00	0.00	
mbo4	0.00	0.01	
havo	0.00	0.00	
onbekend	0.04	0.04	
Ernstindicator			
Arbeid	3.62	3.32	0.01
Financiën	3.49	3.31	0.17
Totaal aantal observaties	214	169	

Tabel B.2 Beschrijvende Statistiek, vergelijking starters met niet-starters op wijksschool (N=200)

	Starters	Niet-starters	P-waarde
Geslacht	0.62	0.60	0.80
Leeftijd	20.25	20.80	0.02
Geboorteland			0.76
Marokko	0.04	0.06	
Nederland	0.75	0.79	
Nederlandse Antillen	0.09	0.08	
Suriname	0.07	0.03	
Overig	0.05	0.05	
Laatst gevolgde onderwijs			0.69
basisonderwijs	0.00	0.02	
praktijkonderwijs	0.02	0.02	
speciaal onderwijs	0.04	0.06	
vmbo	0.03	0.06	
mbo1	0.29	0.24	
mbo2	0.46	0.38	
mbo3	0.07	0.09	
mbo4	0.05	0.09	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.03	0.03	
Hoogste behaalde diploma			0.84
basisonderwijs	0.75	0.74	
vmbo	0.11	0.13	
mbo1	0.05	0.06	
mbo2	0.05	0.03	
mbo3	0.00	0.00	
mbo4	0.00	0.01	
havo	0.00	0.00	
onbekend	0.03	0.03	
Ernstindicator			
Arbeid	3.10	3.09	0.96
Financiën	3.16	3.24	0.62
Totaal aantal observaties	92	108	

Tabel B.3 Beschrijvende Statistiek , vergelijking experimentgroep en controlegroep (groep met starters, N=214)

	Experimentgroep	Controlegroep	P-waarde
Geslacht	0.62	0.57	0.43
Leeftijd	20.25	20.71	0.04
Geboorteland			0.69
Marokko	0.04	0.06	
Nederland	0.75	0.67	
Nederlandse Antillen	0.09	0.12	
Suriname	0.07	0.06	
Overig	0.05	0.09	
Laatst gevolgde onderwijs			0.37
basisonderwijs	0.00	0.00	
praktijkonderwijs	0.02	0.00	
speciaal onderwijs	0.04	0.04	
vmbo	0.03	0.07	
mbo1	0.29	0.20	
mbo2	0.46	0.45	
mbo3	0.07	0.11	
mbo4	0.05	0.08	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.03	0.04	
Hoogste behaalde diploma			0.71
basisonderwijs	0.75	0.65	
vmbo	0.11	0.16	
mbo1	0.05	0.07	
mbo2	0.05	0.07	
mbo3	0.00	0.00	
mbo4	0.00	0.01	
havo	0.00	0.01	
onbekend	0.03	0.04	
Ernstindicator			
Arbeid	3.10	4.00	0.00
Financiën	3.16	3.74	0.00
Totaal aantal observaties	92	122	

12 Appendix C Gebruikte afkortingen

OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
WWI	Wonen, Wijken en Integratie
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
OLS	ordinary least-squares
ROC	Regionaal Opleidingen Centrum
vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
havo	hoger algemeen vormend onderwijs
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
SES	Sociaaleconomische Status

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

info@cpb.nl | www.cpb.nl

Juni 2011